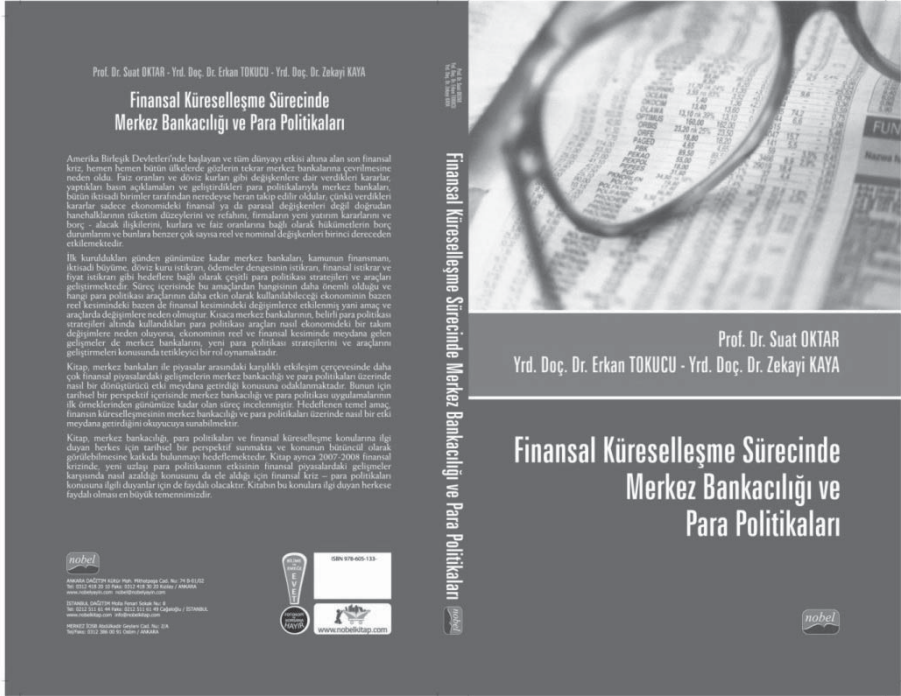

FINANSAL KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE MERKEZ BANKACILIĞI VE PARA POLİTİKALARI

Suat OKTAR, Erkan TOKUCU ve Zekayi KAYA, Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti, Ankara 2012, 182 s., ISBN 978-605-133-264-2.

Suat OKTAR¹
Erkan TOKUCU²
Zekayi KAYA³

¹ Marmara Üniversitesi İktisat Fakültesi İktisat Bölümü, İstanbul - TÜRKİYE
E-posta: soktar@marmara.edu.tr

² Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kars - TÜRKİYE

³ Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çankırı - TÜRKİYE

2008 finansal krizi ile birlikte merkez bankaları, para politikaları ve finansal istikrar konuları akademik ve politik çevrelerde tekrar gündemin ilk sırasına yerleştiler. Kriz, finansal piyasalardan kaynaklandığı için ve krize verilen ilk tepkiler para politikaları kanalıyla olduğu için bu konuların tartışmaların ortasında yer alması kaçınılmaz bir sonuçtu. Krizin uzun sürmesi, çok sayıda ülkeyi etkilemesi ve uygulanan para politikalarının etkilerinin beklenildiği gibi olmaması merkez bankacılığının, para politikalarının ve finansal istikrarın tekrar gözden geçirilmesi ve gerekiyorsa bunlarda değişikliğe gidilmesi yönündeki önerilerin daha sık bir şekilde ifade edilmesine de neden oldu ve bu yöndeki tartışmalar halen devam etmektedir.

17. yüzyılın ikinci yarısında kurulan İsveç Merkez Bankası ve İngiltere Merkez Bankası merkez bankacılığının ilk örnekleri olarak kabul edilirler. İlk kurulduklarında ticari bir banka hüviyetine sahip olan ve devletin ihtiyaçları çerçevesinde politikalar yürüten merkez bankalarının süreç içerisinde hem sayıları artmış hem de nitelikleri değişmiştir. Yine süreç içerisinde merkez bankaları tarafından uygulanan para politikalarında da teorik dönüşümler yaşanmıştır; Klasik İktisattan Yeni Keynesyen İktisada kadar çok sayıda iktisadi ekol para politikaları hakkında modeller geliştirmiş ve uygulama aşamasında bu modeller uygulanmıştır. Modeller arası geçiş ise genellikle geçerli modelin var olan problemleri çözmemesinden kaynaklanmıştır. Piyasaların her geçen gün gelişmesi ve özellikle finansal piyasalardaki inovasyon ve küreselleşme süreci, problemlerin ortaya çıkmasının ve merkez bankacılığı ve para politikalarında dönüşümün yaşanmasının temel nedenleridir.

Sanayi Devrimi'nden günümüze kadar yerel boyuttaki iktisadi faaliyetlerin birçoğu uluslararası nitelik kazanmış ve çok kullanılan bir tabirle dünya giderek küresel bir köye dönüşmüştür. Bu tabir özellikle finansal piyasalar açısından daha uygun düşmektedir. Bu piyasalarda meydana gelen çok hızlı ve çok yönlü gelişmeler her geçen gün finansal piyasalardaki kurum ve finansal araç sayısını artırmıştır. Artan riskin yönetimi için yeni finansal teknikler geliştirilmiş ve bilgisayar teknolojilerindeki gelişmeler bu tekniklerin etkin kullanımına olanak sağlamıştır. Finansın giderek küreselleşmesi, finansal kurumların ve finansal araçların sayısının artması ve bunlara bağlı olarak finansal sermaye hareketlerinin muazzam boyutlara

ulaşması merkez bankacılığında dönüşümü gerektirmekte ve para politikalarının yürütülmesini her geçen gün zorlaştırmaktadır.

2008 finansal krizi, 1990'lardan sonra birçok ülkede para politikası stratejisi olarak uygulanan enflasyon hedeflemesi yaklaşımının test edildiği bir ortam sundu. 1990'ların ikinci çeyreğinde yaşanan Güneydoğu Asya ve Rusya Krizlerinden farklı olarak daha geniş bir alanı etkisi altına alan bu son kriz birçok merkez bankasını zor durumda bırakmış, merkez bankalarının politika aracı olarak gösterge faiz oranlarının dışında da bir takım araçları kullanmalarına neden olmuş ayrıca merkez bankalarının kendi aralarında yoğun işbirliği yapmalarına yol açmıştır. Para politikalarındaki bu uygulamalara rağmen para politikaları krizin üstesinden gelmesi için yeterli olamamış ve bu durum maliye politikalarına da yoğun bir şekilde başvurulmasına neden olmuştur. Yine birçok merkez bankası uyguladıkları genişletici para politikaları sonucu oluşabilecek enflasyonist eğilimleri ortadan kaldırmak için çeşitli çıkış stratejileri geliştirmiştir. Büyük oranda finansın küreselleşmesinin neden olduğu bu kriz, merkez bankacılığında ve para politikalarında yeni arayışları gündeme getirmiştir.

ABD'de başlayan ve tüm dünyayı etkisi altına alan son finansal kriz, hemen hemen bütün ülkelerde gözlerin tekrar merkez bankalarına çevrilmesine neden oldu. Faiz oranları ve döviz kurları gibi değişkenlere dair verdikleri kararlar, yaptıkları basın açıklamaları ve geliştirdikleri para politikalarıyla merkez bankaları, bütün iktisadi birimler tarafından neredeyse her an takip edilir oldular; çünkü verdikleri kararlar sadece ekonomideki finansal ya da parasal değişkenleri değil doğrudan hane halklarının tüketim düzeylerini ve refahını, firmaların yeni yatırım kararlarını ve borç - alacak ilişkilerini, kurlara ve faiz oranlarına bağlı olarak hükümetlerin borç durumlarını ve bunlara benzer çok sayısal reel ve nominal değişkenleri birinci dereceden etkilemektedir.

Kitabın içeriğini genel olarak bu konular oluşturmaktadır. Kitap esas olarak merkez bankacılığı ve para politikalarının tarihsel süreç içerisinde geçirdiği dönüşümü finansal küreselleşme bağlamında ortaya koymaya, incelemeye çalışmaktadır.

Kitap, merkez bankaları ile piyasalar arasındaki karşılıklı etkileşim çerçevesinde daha çok finansal piyasalardaki gelişmelerin

merkez bankacılığı ve para politikaları üzerinde nasıl bir dönüştürücü etki meydana getirdiği konusuna odaklanmaktadır. Bunun için tarihsel bir perspektif içerisinde merkez bankacılığı ve para politikası uygulamalarının ilk örneklerinden günümüze kadar olan süreç incelenmiştir. Hedeflenen temel amaç, finansın küreselleşmesinin merkez bankacılığı ve para politikaları üzerinde nasıl bir etki meydana getirdiğini okuyucuya sunabilmektir.

Kitap, merkez bankacılığı, para politikaları ve finansal küreselleşme konularına ilgi duyan herkes için tarihsel bir perspektif sunmakta ve konunun bütüncül olarak görülebilmesine katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Kitap ayrıca 2007-2008 finansal krizinde, yeni uzlaşma para politikasının etkisinin finansal piyasalardaki gelişmeler karşısında nasıl azaldığı konusunu da ele aldığı için finansal kriz - para politikaları konusuna ilgili duyanlar için de faydalı olacaktır.